

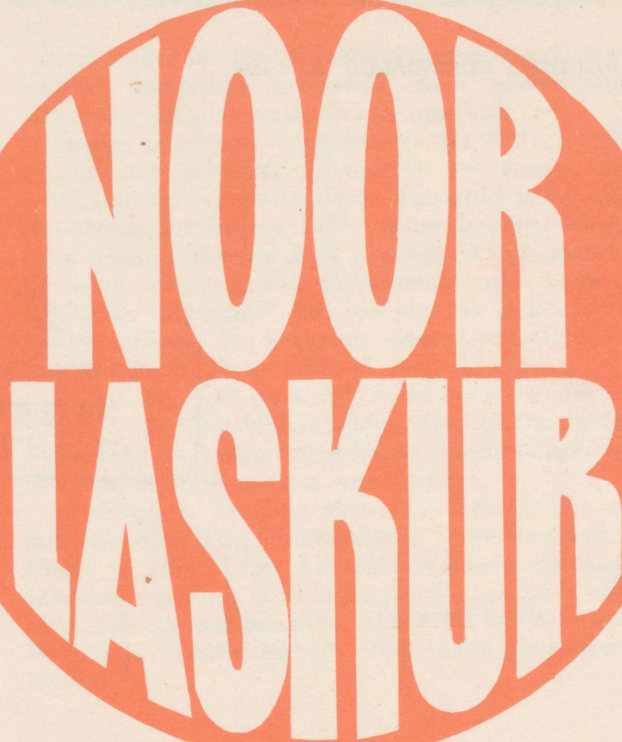

J. VÜRNO

**NOOR
LASKUR**

A-30079,11

J. VORNO

NOOR
LASKUR

KIRJASTUS «EESTI RAAMAT»

TALLINN 1969

7A7
V93

KUNSTILISELT KUJUNDANUD A. SÄDE

2

Tartu Riikliku Ülikooll
Raamatukogu
75080

Laskesport on üks vanemaid spordialasid. Juba kauges minevikus proovisid meie esivanemad silma ning käe osavust vibu ja noolega.

Seoses püssirohu leiutamisega sai XIV sajandil võimalikuks tulirelvade ilmumine. See keeras uue lehekülje laskespordi ajaloos. Esimesed võistlused tulirelvadest toimusid 1451. aastal Šveitsis. Veneemaal hakati laskespordiga tegelema XVIII sajandil. Esimeste kaasaegsete olümpiamängude kavasse kuulus ka laskesport. See on huvitav ja kaasakiskuv spordiala. Ta kasvatab enesekindlust, arendab taibukust, silmamõõtu ja vastupidavust.

Tabav laskmine on kunst, mille omandamine on võimalik ainult laskmise teoreetiliste aluste, laskeeeskirjade ja relva materjalosa tundmaõppimise ning laskevõtete pideva treeninguga.

Nõukogude kehalise kasvatuse eesmärgiks on noorsoo ning kogu elanikkonna ettevalmistamine tööks ja NSV Liidu kaitseks. Viimase ülesande täitmisel on tähtis koht laskespordil. Iga noor võib täita laskenormid ja kanda ALMAVÜ märke «Noor laskur» ja «Täpne laskur» ning saada järgusportlaseks.

RELVAD JA LASKEMOON

Koolide, asutuste ja ettevõtete kehakultuurikollektiivides ning ALMAVÜ organisatsioonides on väikesekaliibrilisi vintpüsse ja püstoleid. Kus on relvi, seal on ka laskesportlasi ja ühiskondlikke instruktoreid, kes võivad algajaid abistada. Laskmise õppimist võib alustada **õhupüssist ja edasi väikesekaliibrilisest lahtise sihikuga spordipüssist ning väikesekaliibrilisest dioptersihikuga spordipüssist.**

Laskur peab tundma relva materjalosa ja tehnilis-taktikalisi andmeid. Erilist rõhku aga tuleb panna relvade käsitlemise ja ohutustehnika reeglitest kinnipidamisele. Lasketooria ja -praktika aluste omandamiseks sobib kõige paremini õhupüss. Õhupüssid ja nende laskemoon on oma odavuse tõttu suhteliselt kättesaadavad. Ka vastava tiiru ehitamine ei tohiks kellelegi üle jõu käia. Seepärast ongi õhupüss leidnud kindla koha nii treeningu- kui ka võistlusrelvana.

Arvulisi andmeid õhupüssi kohta:

vintraua õone kaliiber 4,5 mm
vintsoonte arv 12

vintraua pikkus	445 mm
sihtjoone pikkus	410 mm
õhupüssi kaal	2,15 kg

Spordirelvadest on kõige enam levinud väikesekaliibrilised vintpüssid. Laskur, kes oskab tabavalt lasta väikesekaliibrilisest püssist, saab kiiresti täpseks laskuriks ka täiskaliibrilisest püssist laskmises.

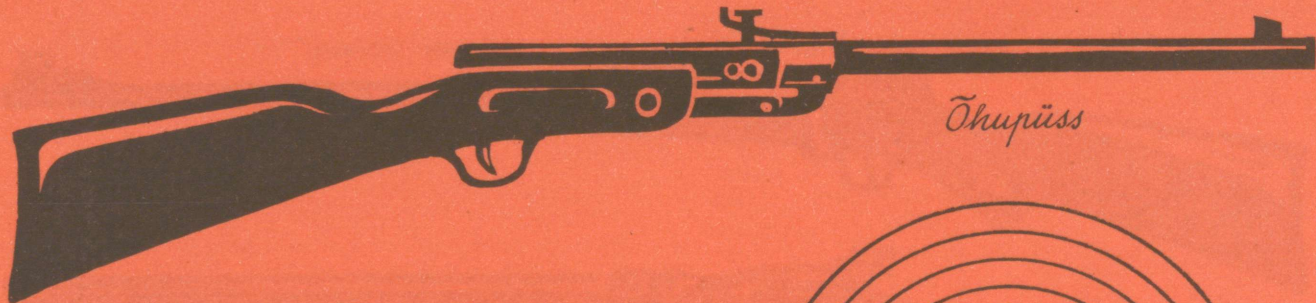
Meie maal kasutatakse kõige rohkem väikesekaliibrilisi vintpüsse TOZ-8 või TOZ-8M. Tähed TOZ tähistavad relvatehase nime «Тулский Оружейный завод»

Number näitab, et see on kaheksas mudel. Tehasest väljastatakse nimetatud relvad lahtise sihikuga, kuid nendele saab hõlpsasti külge monteerida dioptersihiku.

Teine enamlevinud väikesekaliibriline vintpüss on TOZ-12. See relv varustatakse juba tehases dioptersihikuga ja temaga on kaasas komplekt diopteravasid ning püssikirpe. Viimaseid võib laskur sõltuvalt individuaalsetest eripärasustest ja ilmastikutingimustest vahetada.

Kuulsate TOZ-püsside noorim vend on vintpüss CM-2. See on naislaskurite võistlusrelv.

Kes soovib spetsialiseeruda püstolilaskmisele, võib alustada treeninguid Margolin-tüüpi spordipüstolist. Margolini püstol on poolautomaatrelv.

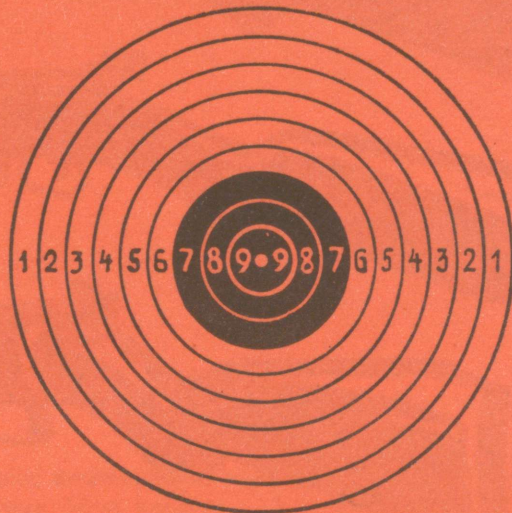
Õhupüss

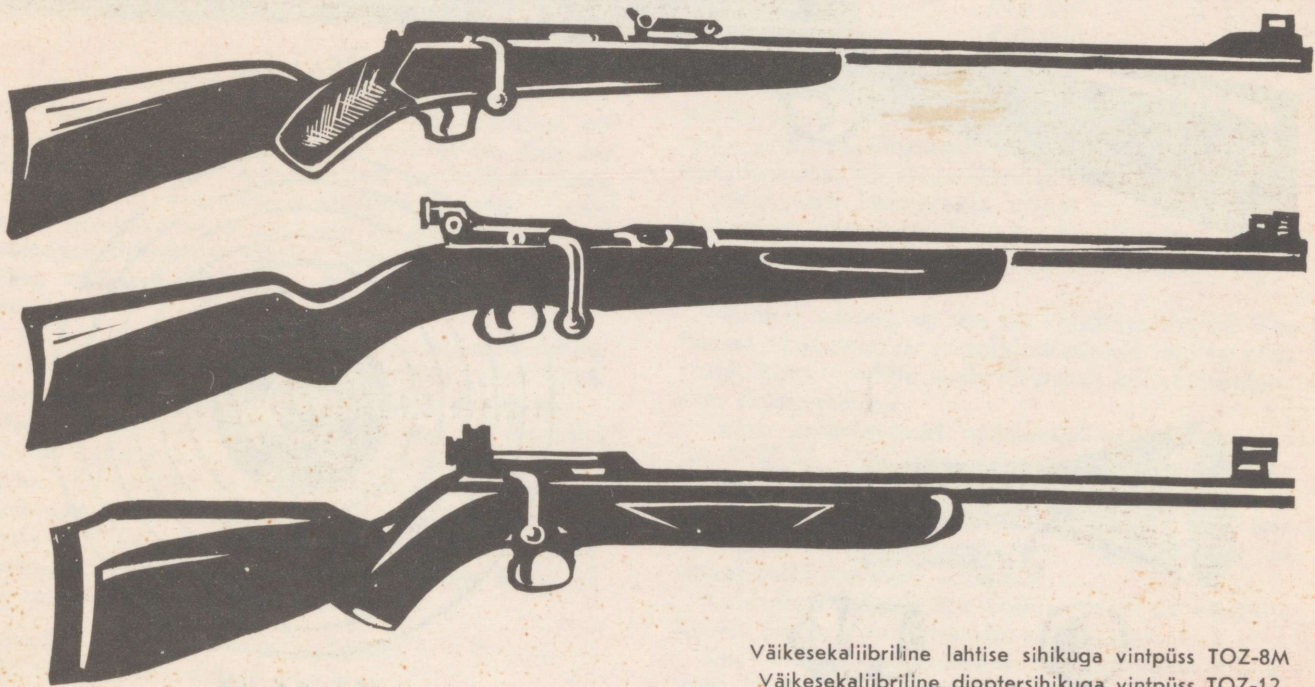
Karjaskuul

Tinakuul

Märkleht

Väikesekaliibriline lahtise sihikuga vintpüss TOZ-8M
Väikesekaliibriline dioptersihikuga vintpüss TOZ-12
Väikesekaliibriline spordipüss CM-2

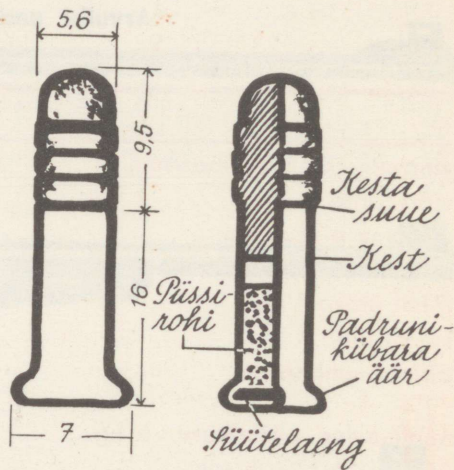
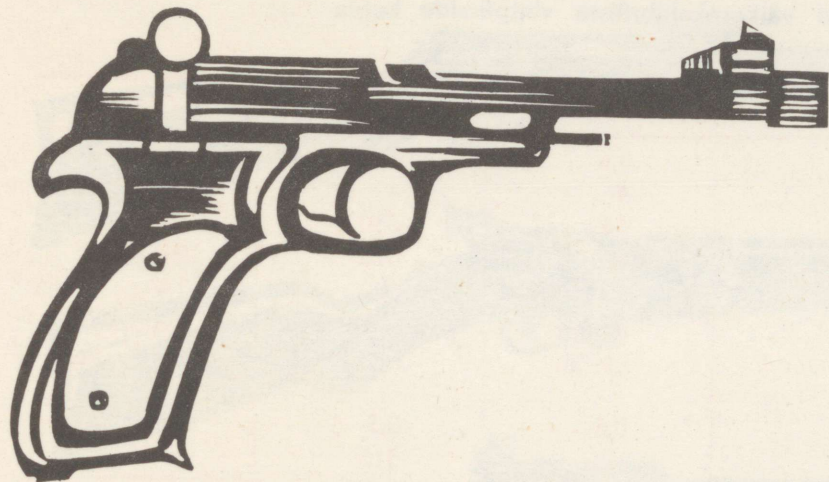
Arvulisi andmeid väikesekaliibriliste vintpüsside kohta

	TOZ-8	TOZ-12	CM-2
vintraua õõne kaliiber mm	5,6	5,6	5,6
vintsoonte arv	4	4	6
vintraua pikkus mm	640	630	680
sihtjoone pikkus mm	587	820	780—810
püssi üldkaal kg	3,12	3,5	5
sihiku tüüp	lahtine	diopter	diopter
päästemehhanism	harilik	harilik	harilik reguleeritav
minimaalne päästikusurve kg	0,5	0,5	0,5
kuuli algkiirus m/sek.	315	315	315

Ta on konstrueeritud kiirlaskmiseks siluettmärkidele, kuid väga häid tagajärgi saab selle püstoliga ka ringmärki laskmisel. Lastakse 25 ja 50 m distant-silt.

Arvulisi andmeid väikesekaliibrilise püstoli kohta:

vintraua õõne kaliiber 5,6 mm
 vintraua pikkus kuni 15 cm
 sihtjoone pikkus kuni 22 cm

püstoli kaal kuni 1 kg
 päästikusurve mitte alla 1 kg
 sihik vaba, välja arvatud optiline

Väikesekaliibrilisest relvast laskmiseks valmistatakse erilisi väikesekaliibrilisi ääretule padruneid. Väikesekaliibrilisteks nimetatakse neid sellepärast,

et nad on määratud laskmiseks vintpüssidest ja püstolitest, mille kaliiber (rauaõone diameeter) ei ületa 5,6 mm ja mille kuuli algkiirus on tunduvalt väiksem täiskaliibrilise relva kuuli algkiirusest. Sellised padrunid, mille kuuli algkiirus on võrdne täiskaliibriliste padrunite kuuli algkiirusega või

sellest suurem, kaliiber aga 5,6 mm, ei kuulu nende kuuli suure energia tõttu väikesekaliibriliste padrunitte hulka.

Väikesekaliibrilisi 5,6-millimeetrise padruneid nimetatakse ääretule padruniteks sellepärast, et süütelaengu süütamine toimub neil löögiga padrunikübara äärel. Ääretule padrunitte süütelaeng asub padrunikübara uurdeis, kesktulepadrunitel aga asub sütik kesta põhja keskel.

Väikesekaliibriline padrun koosneb kuulist, kestast, viskelaengust ja süütelaengust.

Kuul on kinnitatud padrunikesta selle kaela kokkupigistamise teel. Kuulil on voolujooneline esiosa, mistõttu väheneb õhutakistus lennul. Kuuli keskosal on juhtvööd ja nende vahel sooned, mis vähendavad hõõrdumist kuuli liikumisel rauaõõnes. Selleks, et püssirohugaasid ei saaks lasu ajal tungida kuuli ja rauaõõne seinte vahele, on kuuli tagumisse ossa tehtud sfääriline süvend. Lasu tekkimisel paisub selle süvendi tõttu kuuli tagumine osa ja kuul surutakse tihedalt rauaõõne seinte vastu, mis kindlustab püssirohugaaside energia maksimaalse ärakasutamise.

Kuulid on valmistatud tina ja antimoni sulamist. Kuuli pealispind kaetakse parafiiniga. Parafiin kait-

seb kuuli pikemaajalisel hoidmisel oksideerumise eest ja takistab materjali (tina) ladestumist rauaõõne seintele.

Kest ühendab kõik padruni elemendid. Ta valmistatakse tavaliselt vasest ja koosneb silindrikujulisest kerest laengu mahutamiseks ning kübarast, mille sisemises ääres on ure, kuhu on pressitud süütelaeng. Kesta esimest osa, kuhu kuul kinnitatakse, nimetatakse kesta kaelaks.

Viskelaeng annab kuulile liikumiseks tarviliku energia. Ta asetseb kesta ja koosneb teralisest suitsuta pürokseliinpüssirohust. Lasu tekkimisel muutub viskelaeng tugevasti kuumenenud ja kõrge rõhu all olevaks gaasiks. Gaasisurve on kuni 1200 kg ühe ruutsentimeetri kohta (1200 atm.).

Süütelaeng on määratud püssirohu (viskelaengu) süütamiseks. Süütelaeng koosneb väga tundlikust segust, mis süttib löögist.

Meil toodetakse kahte liiki väikesekaliibrilisi padruneid — harilikke ja kõrgema kvaliteediga (täpsus-) padruneid. Mitmesugused padrunitte seeriad ja partiid võivad oma kvaliteedilt erineda ning seepärast tuleb võimaluse korral lasta samast seeriast ja partiist padrunitega.

Kuuli kiirust, mille ta on saavutanud vintraua suudmest väljumise momendiks, nimetatakse **algkiiruseks**; tabamise täpsuse suhtes on algkiiruse kõikumisel suur tähtsus.

Väikesekaliibrilise hariliku padrundi kuuli algkiirus on 280—300 m/sek, täpsuspadrunitel 305—315 m/sek.

Väikesekaliibrilisi padruneid tuleb säilitada pakendis. Padruneid ei tohi kanda lahtiselt taskus, sest siis hõõrutakse parafiin kuulidelt ära ja kuuli materjal (tina) hakkab ladestuma püssi rauaõone seintele. Selletõttu halveneb püssi jooksutäpsus. Padrunid nõuavad hoolikat käsitsemist. Löökide ja niiskes kohas hoidmise tagajärjel muutuvad nad tarvitamiskõlbmatuks.

RELVAGA EI NALJATATA

Rajooni esivõistluse avamiseni oli jäänud pool tundi. Peakohtunik otsustas veel kord instrueerida võistkondade esindajaid. «Pärast laskmist,» ütles ta, «peab võistlejatele alati meenutama, et relva

ei tohi laadida enne vastavat korraldust. Veel vähem tohib tulistada enne käsklust «Tuld!»» — «Arusaadav,» märkis keegi juuresolijatest. «Igaüks teab, et ilma käskluseta ei tohi tulistada.» — «Kahjuks aga juhtub sageli teisiti,» ütles selle peale peakohtunik. Varsti kutsuti esimese vahetuse laskurid tulejoonele. Kõlas käsklus: «Valmistuda proovilaskudeks. Aega . . .» Ootamatult kõlas lask. «Kes tulistas?» küsis peakohtunik. Selgus, et süüdlane oli noor laskur Ivanov. Ta seletas, et närveeris ja tulistas kogemata.

Kohtunik tegi ainuõige otsuse: «Ivanov kõrvaldatakse võistlustelt. Relv ja laskemoon ära anda.» Siin aga segas vahele võistkonna esindaja. «Noormees võtab ju võistlustest osa esmakordselt. Kui teda ei lubata võistelda, vaevalt siis võistkond viimasest kohast kõrgemale tõuseb. Nii veetakse alt ju tervet võistkonda. See pole õiglane.» Peakohtunik aga oli kõigutamatu: «Lask enne käsklust «Tuld!» on jäme ohutustehnika eeskirjade rikkumine. Siin ei saa olla mingeid pehmendavaid asjaolusid. Iga laskur peab sellest juhtumist vastavad järeldused tegema!»

Tuleb meeles pidada, et ka «laadimata» relv võib tulistada. Seepärast tuleb alati enne tulejoonele asumist veenduda, et relv tõepoolest on laa-

dimata. Esineb juhtumeid, kus mõned laskurid sihvavad ja isegi tulistavad loomi ja linde. Niisuguse käitumise juures pole kaugel ka tõsisem õnnetus, kus vigastatakse ennast või sõpra. Väikesekaliibrilisest püssist väljalastud kuul lendab kuni 1600 meetri kaugusele ja säilitab tappejõu kuni 800 meetrini. Viiekümne meetri kauguselt lastuna võib väikesekaliibriline kuul läbistada 6 cm paksuse männiplangu või 13 cm paksuse kuiva liiva kihi. Saja meetri kauguselt lastuna võib sama kuul läbistada 3 cm paksuse männiplangu ja 7 cm paksuse kuiva liiva kihi.

Pärast laskmise lõppu ärgu unustatagu eemaldamast padrunipesast viimasest lasust jäänud kesta. Sageli võib kesta asemel olla pesas tõrkepadrun. Tõrkepadrun aga on sama ohtlik kui korras padrun.

Järgnevalt mõningaid nõudeid:

1. Relva võib laadida ainult tulejoonel, instruktori loal või käsul.

2. Relva suue hoida ainult märgi suunas. Relva suuet ei tohi pöörata inimeste poole isegi siis, kui ollakse veendunud, et püss pole laetud. Ei tohi sihtida, veel vähem lasta märgi pihta, kui selle läheduses on inimesi või loomi.

3. Tulejoonel olles ei tohi püssi pöörata taha poole või laetud relva käest ära panna.

4. Pärast laskmise lõppu tuleb laadida relv tüh-jaks ja jätta lukk lahti.

5. Relva võib puhastada ainult selleks määratud kohas.

6. Lasketiirule tulijal on kõigepealt tarvis tutvuda sisekorra eeskirjadega ja neist rangelt kinni pidada.

Tuleb meeles pidada, et tabavalt lasta saab ainult täiesti korras relvast. Seepärast on püssi hoolas hoidmine, täpne ja oskuslik hooldamine laskuri esimeseks kohustuseks.

KUIDAS RELVI HOOLDADA

Relv tuleb alati hoida puhas. Seda peab säästlikult käsitsema.

Mõningaid nõuandeid:

1. Relva hoida hästi õlitatult kuivas puhtas kohas. Püssi ei või hoida kuumas või niiskes ruumis, sest siis tõmbub laad kõveraks ja püssi jooksutäpsus väheneb.

2. Püssi võib täielikult koost lahti võtta ainult põhjalikuks puhastamiseks või remondiks.

3. Hoida püssi, eriti aga rauaõõnt, tolmu, liiva ja niiskuse eest.

Kui relv on siiski saanud liivaseks või märjaks, tuleb ta hoolega puhastada ja õlitada.

4. Enne laskmist tuleb relv tingimata üle vaadata ja vajaduse korral rauaõõs puhastada. Rauaõõnes ei tohi olla mingit võõrkeha. See võib kaasa tuua raske õnnetuse.

5. Laskerajale minnes või sõites kanda relva kotis või kastis, hoida teda löökide ja kukkumiste eest.

Relvade korrasolek saavutatakse nende õigeaegse ja oskusliku puhastamise ning õlitamisega.

Relvade puhastamiseks ja õlitamiseks kasutatakse: leelisõli või 3-protsendilist soodalahust püssirohutahma eemaldamiseks neilt osadelt, mis laskmisel olid mõjustatud püssirohugaasidest (vint-raud, lukk ja lukukoda);

määrdeõli (püssiõli) — relvaosade määrimiseks pärast puhastamist;

talvist määrdeõli — osade õlitamiseks külmal ajal; puhtaid, pehmeid (hästi läbipeetud) riidelappe ja puuvillaseid lõngaotsi, millega õlitatakse relva osa

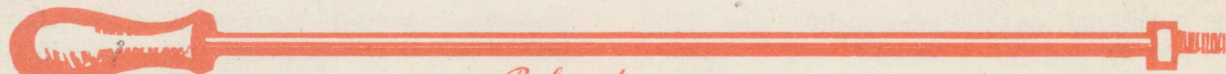
või mis asetatakse nühisele rauaõõne puhastamiseks;

jõhvharju — püssirohutahma murendamiseks vint-raua õõnes ja vintraua õõne ning padrunipesa õlitamiseks pärast puhastamist.

Puhastamisvahendid peavad olema alati korras, puhtad ja tarvitamiskõlblikud.

KUIDAS RELVI PUHASTADA JA ÕLITADA

Relvade puhastamine laskeradadel peab toimuma selleks määratud kohas. Väliolukorras puhastatakse relvi käepärast oleval materjalil — laudadel, riidel jne. Puhastamiseks kasutatakse vastavate pesadega lauda või pukki. Puhastamisvarda otsa kruvitakse nühis, mille ümber mähitakse 4—5 cm pikkune riideriba. See immutatakse leelisõliga (nühise ja lapi asemel võib kasutada jõhvharja) ja lükatakse lukukojapoolsest otsast vintraua õõnde. Puhastusvarrast lükatakse 3—4 korda läbi kogu vintraua pikkuse. Seejuures tuleb meeles pida, et leelisõli (soodalahust) kasutatakse ainult

Pöörler käepide

Puhastusvarras

Hlari

Nühis

relva puhastamiseks. Seda ei tohi jätta rauaõõnde või relvaosadele, kuna leelisõli võib põhjustada relvaosade roostetamise. Seepärast nõhime kõik relvaosad leelisõlist kuivaks.

Kui viimane, kontrolliks läbi rauaõõne tõmmatud puhas lapp jääb puhtaks, siis puhastada raua ots (suue). Seejärel puhastada padrunitesa, lukukoda ja lukuosad. Nende puhastamiseks kasutada puust vardaid või tikke.

Pärast puhastamist katta rauaõõs ja teised metalliosad kerge õlikorruga. Selleks kasutada eraldi määrdeõliharja või puhta õliga immutatud lappe. Kui õlisse on sattunud tilgakenege vett, võib selline õli ise olla roostetamise põhjuseks.

LASKETIIRUDEST

Lasketiir on laskmiseks sisustatud maa-ala. Sportlikuks laskmiseks on ühtemoodi vajalikud nii relv kui ka lasketiir.

«Laskur», kes tunneb lõbu ainult paugutamist ja teeb seda ükskõik kus, muutub ümbrusele peagi ohtlikuks.

Spordiga on õpilastel ja töötajatel võimalus teelda ainult vabal ajal. Vaba aega teatavasti leidub ikka kaunis napilt. Laskmiseks kasutatavat aega on võimalik säästa kolmel viisil:

- 1) lasketiirud peaksid asuma kohtades, kuhu pääseb kiiresti ja hõlpsasti;
- 2) lasketiirud peavad olema tehniliselt korras ja tarviliku inventariga varustatud;
- 3) tabamuste näitamise-vaatamise hea organiseerimisega.

Igal lasketiiril peab olema nõuetekohaselt ehitatud koht, kuhu ja kustkohalt lastakse, see on **märkide-** ja **tulejooned**. Nende joonte vaheline maa-ala, nimetame seda tulealaks, mille kohal laskmise ajal lendavad kuulid, erilist ettevalmistust ei vaja. Tuleala tuleb puhastada kõrgematest esemetest ja ebatasasusest, mis kuuli vaba lendu võiksid takistada. Tuleala küljed on vaja piirata seinte või muldvallidega, et juhuslikud möödakäijad või loomad ei pääseks kuulide ette. Seda on vaja ka selleks, et mõni juhuslik kuul ei pääseks väljapoole lasketiiru. Et juhuslikud kuulid üle valli ei pääseks, on vaja vaheseinu (traaverseid). Vaheseinte arv oleneb lasketiiru suurusest.

Tähtsaim koht laskerajal on koht, kuhu lastakse.

See on märkidejoon, mis koosneb kuulipüüdevallist ja näitajate varjendist ning seadeldisest märklehtede ülespanemiseks. Kuulipüüdevalli ülesandeks on, nagu juba nimetuski ütleb, kuulide püüdmine. Valli kõrgus peab olema selline, et

ükski kuul ega rikošett sellest üle ei pääseks, valli paksus selline, et kuul sellest läbi ei saaks tungida. Valli esikülje sisse, kuhu tabavad kuulid, on soovitatav valmistada tihedasti laotud puunottidest riit. Selle esikülg on vertikaalne, mis kõrvaldab rikošettide tekkimise võimaluse. Teiseks, puuriita sattunud kuulid tungivad sügavale puitu, deformeeruvad seal ega pääse enam välja. Laskmisest purunenud notte saab hõlpsasti uutega asendada, mis võimaldab valli väikeste kuludega korras hoida.

Tulejoon on koht, kus laskur laseb. Selle aluspind peab olema küllaldaselt kõva, et laskur laskmise ajal maasse ei vajuks, nagu juhtub tulejoonel, kus pinnase moodustab lahtine liiv. Ka kõikuv laudpõrand ei sobi tulejoonele. Kõige paremaks aluspinnaks on kõvaks tambitud savi ja liiva segu või ka tsementpõrand.

Laskekoha laius igale laskurile peab olema vähemalt 1,25 m, tulejoone sügavus aga vähemalt 2 meetrit.

Väga populaarsed on sisetiirud. Neid saab rajada iga asutus või organisatsioon, kus sellekohast ruumi leidub. Selleks võib kasutada pööninguid või keldreid, kuhu saab rajada 25 või 50 m lasketiiru. Niisuguse sisetiiru võib teha täiesti oma

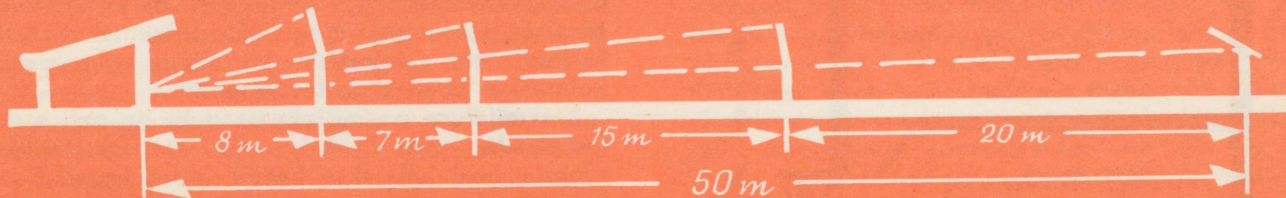
kätega. Enne ehitamisele asumist tuleb konsulteerida ALMAVÜ organisatsioonidega, tarvis on ka miilitsaorganite luba.

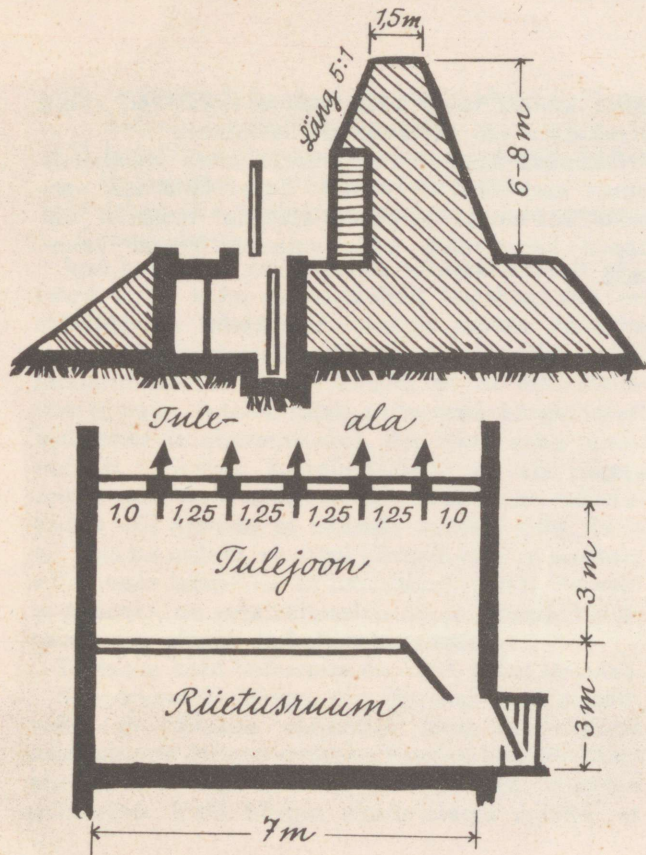
Õhupüssidest laskmine võib toimuda kas väljas või siseruumides. Õhupüssist lastakse 5—10 meetri distantsilt. Erilist lasketiiru pole vaja, kuid siiski tuleb määrata üks kindel koht laskmiseks. Laske-

koha juurde tuleb välja panna hoiatavad sildid «Lasketiir» või «Ettevaatust, lastakse!»

Õhupüssi kuulide püüdmiseks tuleb valmistada puust kast $50 \times 50 \times 25$ cm. Seest täita see saepuru või vatiga ja peale asetada vineerist või papist kate, mida võib vajaduse korral vahetada.

Lasketiiru külgvaade

LASKURI RIETUSEST

Laskespordis on sobival riietusel palju suurem mõju sportlikele tulemustele kui vast ühelgi teisel spordialal. Tuleb meeles pidada, et laskmisel pole riietus mitte vajalik kui ainult kehakate, vaid tal on peale selle veel oma eriotstarve. Laskeriietus peab olema esmajoones paks ja isegi veidi raskem igapäevasest riietusest. Milleks seda tarvis on? Pikematel võistlustel peksaks püssikaba laskuri öla peagi valusaks ja laskmine muutuks võrdlemisi tülikaks. Ka südametegevus avaldab mõju relvale, kuna viimane peab ju laskuri kehaga tugevasti kontaktis olema. Kõigi nende väärinate ja tuksatuste amortiseerimiseks ongi vaja paksemat riietust. Laskuri riietus peab olema korralik ja võimaldama kohtunikel kontrollida laskeasendit.

Laskeriietuse peamisteks osadeks on neli eset: laskekuub, -püksid, -kinnas ja -saapad. Harilikult riietuse peal lubatakse kanda spordidressi. Peakatteks sobib soni või suusamüts.

Laskekuue mõnemale varrukale ja mõlemale õlale, samuti pükste mõlemale põlvele ja istmikule võib ömmelda pehmed pealised (nahk, vilt, riie,

kumm). Lubatakse ka riidele kinnitamata pealiste kasutamist küünarnukidel, põlvedel ja pükste istmikul. Pealised kuue varrukatel võivad ulatuda varrukate ülaservast 10 cm allapoole küünarnukki. Pealise laius ei tohi ületada 16 cm ja laskekuue või pükste paksus koos pealistega ei tohi ületada 10 mm (kokkupandult 20 mm).

Püssirihma libisemise vältimiseks on lubatud laskekuuele kinnitada haak või riba-pealisõmblus.

Laskmisel on lubatud kasutada pehmest materjalist sõrm- või labakinnast, mis ei kata kätt kaugemalt kui 5 cm käelabast. Kinda paksus mistahes kohast ei tohi ületada 5 mm (kokkupandult 10 mm).

Laskuri jalanõudeks sobivad kõige paremini suusasaapad. Keelatud on lasta erilistes naelsaabastes, jäikade taldadega saabastes, spetsiaalselt laiendatud kannaosaga saabastes, alpisaabastes, slaalomisaabastes, säärsaabastes, mis katavad põlveõndla, viltides või viltsaabastes.

Kui temperatuur tulejoonel on alla -10° , lubatakse lasta poolkasukas, viltides (viltsaabastes) ja vattpükstes.

Laskuri riietusele on keelatud moodustada kunstlikke tugesid.

SIHTIMINE

Sihtimise all mõistetakse tegevust, mille tulemusena vintraud viiakse sellisesse asendisse, mis kindlustab kuuli lennu tarvilikus suunas (märki) ja tarvilikule kaugusele.

Sihtimiseks on püssil sihtimisseadeldis — sihik ja kirp. Silm reageerib elavalt valguse tugevuse muutustele. Tugevas valguses tõmbub silmatera koomale, nõrgemas laieneb. See avaldab olulist mõju sihtimise täpsusele.

Tugevamas valguses näeb silm teravamini kui nõrgas ja seepärast on sihtimise täpsus tugevamas valguses suurem. Sihtimiseks on silmale kõige sobivam tugev hajutatud valgustus, sest siis ei teki sihtimisvahendeil segavaid varje ja valgusreflekse. Sihtimisel peab silm nägema üheaegselt kolme üksteisest erinevas kauguses asuvat objekti: sihikusälku (dioptriava), kirpu ja märki. Kahjuks aga ei suuda inimese silm neid kõiki korraga teravalt näha ja nii tekivad sihtimisvead. Kui vaadata teraselt sihikusälku, muutuvad kirbu kontuurid uduseks ja märgi kontuurid hoopis segaseks ning täpsest laskmisest ei saa juttugi olla. Sihtimisvead on kõige

väiksemad siis, kui silma nägemisteravus kohandatakse märgi teravaks nägemiseks. Siis on kirp veel enam-vähem rahuldavalt nähtav, kuigi sihikusälgu kontuurid uduseks jäävad. Täpsemat sihtimist võimaldab järgmine meetod: võetakse õige sihtjoon, s. t. parema silmaga vaadatakse üle sihikusälgu kirbule nii, et kirp paistaks täpselt sälgu keskel, tema hari aga oleks ühel kõrgusel sihikusälgu ülemiste äärtega, ja juhatakse see märki. Sihtjoone märki suunamisel silm loomulikult kohandab end vastavalt märgi kaugusele ja näeb seda teravasti. Hoides relva sihis, kontrollitakse veel kord sihikusälgu ja kirbu omavahelist asendit. Niimoodi kauguses edasi-tagasi rännates kontrollib silm kõige paremini sihtimise täpsust. Niisugune sihtimine aga nõuab visa treeningut.

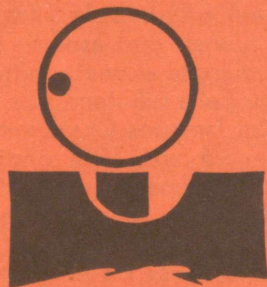
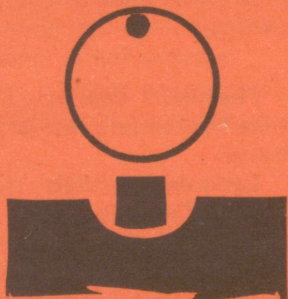
Sihtimisel on peamine osata hoida tasast kirpu lasu ajal. Just sellele tulebki oma tähelepanu koondada. Märk võib seejuures paista uduselt (mitte teravalt), lasketäpsusele sellel olulist mõju ei ole.

Ringmärgi pihta sihtimisel tasast kirpu harilikult ei viida märgi musta südamikü äärele, vaid jäetakse märgi ja kirbuharja vahele väike vahe. See vahe aitab vältida sihtimisvigade tegemist kõrgusesse. Kui kirbuhari viiakse märgi musta sis-

se, ei või kunagi täpselt öelda, kus asub niikuinii juba ebateravalt nähtav kirbuhari märgil. Seepärast tulebki rõhku panna sihtimise tihedusele, s. t., et alati tuleb hoida ühtmoodi tasase kirbu ja märgi vahe ühesugune. Mida suurem on viga kirbu asetusel sihikusälgus, seda rohkem kaldub kuul kõrvale. Kuul kaldub alati sellele poolele, kuhu oli hoitud kirp (kaldub kõrvale vea suunas).

Algajatel laskuritel hakkab silm väsima pärast 8—10-sekundilist sihtimist. Selleks ajaks muutuvad kirp ja sihikusälk uduseks ja nende kontuurid valguvad laiali. Seepärast pole tarvidust kaua sihtida. Kui mingil põhjusel ei suudetud päästa 10 sekundi jooksul, siis parem sihtimine katkestada ja lasta silmadel 5—10 sekundit puhata.

Lahtise sihikuga püssidele võib külge monteeri- da dioptersihiku. Dioptersihikul on võrreldes lahtise sihikuga mitmed olulised eelised. Dioptersihik koosneb dioptrist ja kirbust. Kirp võib olla kas harilik tulpkirp või rõngaskirp. Sihtimine dioptersihikuga põhineb inimese silma omadusel hõlpsasti leida ringi keskohta. Dioptersihikuga sihtimisel on laskuril tarvis näha läbi dioptriava ainult kahte punkti — kirbuharja ja märki (tulpkirbuga). Rõngaskirbu puhul peab märk asuma kontsentriilselt, kui vaatame läbi dioptriava, rõngaskirbu ja kirbu-

kaitse. Kuna dioptriava peab olema väga väike (1,5—2 mm), väiksem kui silma pupill, siis paigutatakse ta silmale võimalikult lähemale. Sellega pikeneb sihtjoon, mis omakorda vähendab sihtimisvigadest sõltuvat kuulide hajumist. Võrreldes lahtise sihikuga on dioptersihik täpseks sportlikuks laskmiseks võrratult soodsam.

LASU PÄÄSTMINE

Lasu päästmisele võib asuda alles siis, kui laskur tunneb end asendis küllalt mugavalt. Püss tuleb märgile suunata mitte käte pingutusega, vaid kogu keha nihutamisega.

Kui lamades lükata keha natuke ettepoole, küünarnukid aga jätta endisele kohale, siis langeb püssi suudmeosa allapoole; keha tagasitõmbamisel suudmeosa tõuseb; keha nihutamisel paremale pöörduv püss vasakule; kui aga keha nihutada vasakule, siis pöörduv püss paremale.

Laskeasendis keha nihutamisel peab kandekäe (vasaku) küünarnukk alati paigale jääma.

Sihtimisel tuleb laskuril jälgida, et püss ei oleks kaldu. Kuhupoole püss on kallutatud, sinnapoole ja pisut allapoole lähevad ka tabamused.

Lasu päästmiseks tuleb haarata parema käega (päästekäega) laekaelast ja asetada parema käe (päästekäe) nimetissõrm päästikusabale. Laekaela hoidmisel ei tohi mingil juhul lihaseid pingutada.

Päästikule vajutamise ajal koondab laskur kogu oma tähelepanu tasase kirbu hoidmisele ega mõtle lasule.

Laskmiseks tuleb püss laadida ja päästekäe nimetissõrme esimese jätkuga sujuvalt vajutada päästikusabale. Sujuv vajutamine päästikule koos sihtimisega on silma ja sõrme koostöö, millist tegevust on vaja küllaltki palju harjutada, veel enne, kui me hakkame padrunitega laskma.

Kõige kahjulikumaks veaks päästmisel on rebimine, s. t. väga järsk päästikusabale vajutamine (päästiku tõmbamine).

Esiialgu võib rebimise põhjuseks olla paugu kartmine.

Algaja laskur pole pauguga harjunud ja ootab seda teatava ärevusega. Erutatuna kiirustab ta lasu päästmisega ja tõmbab järsult päästikut — püss vääratab ning kuul ei taba märki.

Sihtimise ja päästmise ajal ei tohi käte lihaseid kramplikult pingutada, sest siis tekivad veel suuremad püssi kõikumised, mis omakorda põhjustavad rebimist.

Sissehingamisel langeb vintraua suudmeosa allapoole, väljahingamisel tõuseb ülespoole. Seepärast peab lasu päästmise ajal hinge kinni pidama.

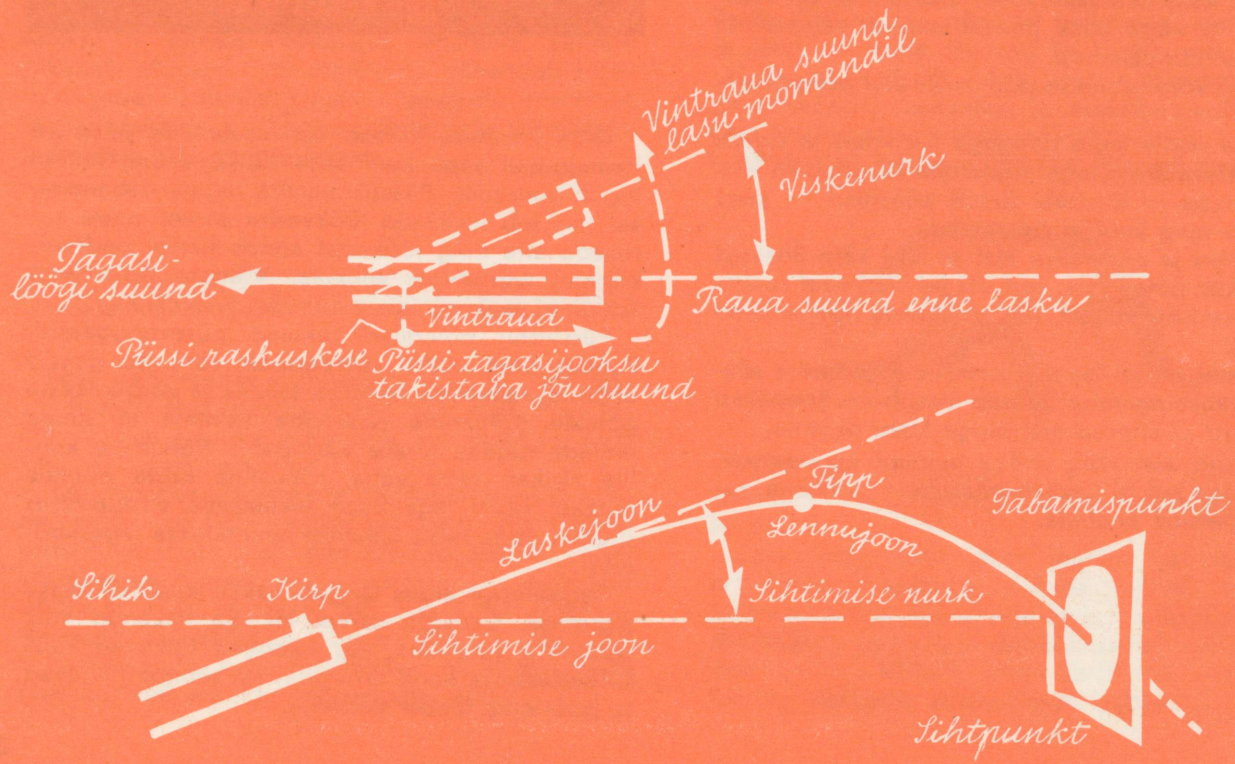
Sihtimise ajal võib laskur hingata normaalselt. Niipea aga kui ta hakkab päästikule vajutama, tuleb hingamine peatada.

VEIDI BALLISTIKAT

Oma liikumise kiiruse, lennusuuna ja püsivuse lennujoonel saab kuul selle hetke vältel, mil ta liigub vintrauas. Päästikuhamba tagant vabanemisel jookseb löökraud löökvedru surve suure kiirusega ette ning lööknõel annab hoobi padrunkübaras asetsevatele sütikule. Viimase põlemisest tekkinud leek süütab püssirohu (viskelaengu).

Püssirohu põlemisel tekivad püssirohugaasid. Püüdes oma mahtu suurendada, rõhuvad gaasid ühtlaselt rauaõone seintele, kuulile ja padrunist põhjale. Rõhumine rauaõone seintele ei suuda ületada tugeva terase vastupanu. Rõhumine kuulile tõukab selle välja, rõhumine kesta põhjale tõukab püssi aga kuuli liikumisele vastupidises suunas. Seda relva liikumist nimetatakse tagasilöögiks.

Tagasilöögi algus langeb kokku kuuli liikumise algusega. Gaaside surve liikuma hakanud kuul surutakse vintrauda, kus keermed löikuvad kuuli külgedesse ja kuuli liikumisel rauaõones panevad ta pöörlema ümber pikitelje.

Kuuli pöörlemine ümber oma pikitelje annab kuulile püsiva lennujoone.

Lasu ajal vintraud vibreerib ning seetõttu kaldub kõrvale esialgsest asendist. Kuuli väljumise momendiks on vintraud oma suunda muutnud ja nii ei lenda kuul täpselt selles suunas, mis talle sihtimisega esialgselt anti, vaid muudab veidi oma teed. Laskejoone (rauaõõne telje pikendus enne lasku) ja viskejoone (rauaõõne telje pikendus lasu momendil) vahel tekib nurk, mida nimetatakse **viskenurgaks**.

Väikesekaliibrilisel püssil on viskenurk tähtsusest väike. Kuid laskmise täpsuse huvides on siiski oluline, et see nurk oleks iga lasu puhul ühesugune. Seda on võimalik saavutada ainult siis, kui lastakse alati ühesugusest laskeasendist.

Teed, mida mööda kuul õhus liigub, nimetatakse kuuli lennujooneks ehk **trajektooriks**.

Lennujoone kuju õhus oleneb kolmest tegurist: raskustungist, õhutakistusest ja kuuli pöörlemisest ümber oma pikitelje.

Kui kuulile ei mõjuks teisi jõude peale selle, mille mõjul ta liikumist alustas, siis jätkaks ta liikumist sirgjooneliselt ja ühtlase kiirusega lõpmatu seni.

Kohe rauasuudmest väljumisel satub kuul raskustungi mõju alla ja hakkab allapoole langema. Samuti hakkab kuuli lendu kohe pidurdama ka õhutakistus.

Raskustungi ja õhutakistuse mõjul kujuneb kuuli lennujoon kõverjooneks.

Lennujoone esimene osa kuni selle kõige kõrgema tipuni on pikem ja lamedam kui teisel pool tippu olev langev haru.

Püssirauast väljumisel pöörleb kuul ümber oma pikitelje. See pöörlemine hoiab kuuli lennujoonel ja takistab tema ümberlöömist lennul. Pöörlemise mõjul kaldub kuul horisontaalpinnas kõrvale oma esialgsest suunast. Seda kõrvalekaldumist nimetatakse **derivatsiooniks**. Derivatsiooni suund oleneb keermete suunast. Nõukogudemaa relvade kuulide derivatsioon on paremale.

Kuna kuul kaotab ruttu kiirust, õhutakistus ja raskustung aga kuuli pöörlemise kiirust tunduvalt ei vähenda, siis kasvab derivatsioon kauguse suurenemisega.

Lühematel laskekaugustel (väikesekaliibrilistel relvadel) on derivatsioon arvesse võetud ja kompenseeritud kirbu asetusega.

LASKEVÕTTED JA LASKEASENDID

Tabav laskmine sõltub laskereeglite tundmisest ja laskevõtete sooritamise vilumusest. Tabavaks laskmiseks on tarvis õppida võtma õiget laskeasendit, õigesti sihtima, sujuvalt päästikule vajutama, normaalselt hingama sihtimise ajal ja hinge kinni pidama lasu päästmise ajal.

Põhilaskeasendeid on kolm: lamades, põlvelt ja püsti käelt.

Treeningutel tuleb neile kõigile ühevõrra tähelepanu pühendada, kuid raskemaid asendeid on vaja harjutada siiski rohkem.

Kuna kõik inimesed on üksteisest vähemal või suuremal määral erinevad, siis iga inimene sobitab vastavalt oma erinevustele laskeasendi. Kõigil laskeasendeil on selliseid elemente, mis on vastavale laskeasendile iseloomulikud ja vastavad laskespordi määrustikule, mida iga laskur peab hästi tundma. Laskeasendis peab laskuri kehaseis olema tasakaalustatud. Lihastes või lihaste gruppides ei tohi olla mingisugust pinget.

Kehasend ja relvahoidmise tehnika peavad olema nii välja töötatud, et nad hoiaksid ära noo-

gutamise või vähendaksid seda. Noogutamiseks nimetatakse seda, kui relv liigub lasu päästmise momendil alla. Laekaela haaramine ja püssi palgessepanemine on olulise tähtsusega töövõtted. Nõuded laekaela haaramise ja püssi palgessepanemise suhtes on kõigis laskeasendeis ühesugused.

Relvahoidmine ja kehasend peavad olema välja töötatud nii, et nad aitaksid vähendada relva kõikumisi ümber tugipunktide.

Käsi, millega haaratakse laekaelast ja päästetakse lask, on päästekäsi. Käsi, millele püss toetub, on kandekäsi. Püssi palgessepanemisel ei või õlga ettepoole suruda ega normaalsest kõrgemale tõsta. Sobiv koht püssikabale on õla nõgu, mis on suure rinnalihase ja õlaliikme vahel.

Tuleb silmas pidada, et püssikaba toetamise koht jääks iga lasu juures muutmata. On vaja selgusele jõuda, kus ühe või teise laskeasendi puhul on püssikaba toetuspunkt. Samuti on vaja õppida püssi õlga tõmbama alati ühesuguse tugevusega.

Püssikaba tuleb õlga tõmmata nii kõrgel, et kerge peakallutusega satuks põsk laeharjale, kusjuures silm peab jääma normaalsesse otsevaatamise asendisse. Põske on soovitatav laeharjale toetada võrdlemisi tugevasti, sest see annab püssile kind-

lust. Laehari on aga peale heaks toeks, mis soodustab rahulikku ja täpset sihtimist.

Laskmise tabavus sõltub peamiselt laskevõtetest. Sellepärast on tähtis õppida laskevõtteid õigesti sooritama. Laskevõtted koosnevad järgmistest elementidest: laskeasendeist, relva laadimisest-hoidmisest ja sihiku seadmisest.

Laskmine lamades

Laskmise õppimist tuleb alustada kõige kergemast asendist — lamades toelt laskmisest.

Lamades toelt laskmisel kasutatakse 20—25 cm kõrgust pehmet tuge, liiva, saepuru või mingi muu pehme materjaliga täidetud kotti. Lamades toelt laskmist rakendatakse laskeharjumuste omandamiseks, et üle minna lamades käelt laskmisele. Laskur asetab käerandme toele, nii et käelaba jääb vabaks, ja võtab püssi vasaku käe peopesale, kuid rohkem pöidla poole. Künarnukid toetuvad maha.

Kui laskur oskab võtta lamades toelt asendit, tunneb sihtimise ja päästmise tehnikat ning mõistab teha parandusi sihikuseadmeis, siis võib üle minna lamades käelt laskmisele püssirihma kasutamiselega.

Lamadesasendisse asumiseks tuleb teha pool pööret paremale. Pärast pöörde tegemist jääb vasak jalg paremast veidi tahapoole. Sellisest asendist laskuda vasakule põlvele, toetuda käega maha ja heita pikali. Laskuri keha peab moodustama laskesuunaga väikese nurga ($15—25^\circ$). Jalad tuleb asetada kergelt harki. Paremat põlve võib tõmata natuke ülespoole. Keha ülemine pool asetub nurga all laskesuunast paremale, keha alumine pool vasakule.

Viskenurga suurus sõltub osaliselt püssi kandvate toetuspunktide vahemaa pikkusest. Pikem vahemaa püssi toetuspunktide — kandekäe ja öla vahel aitab vähendada viskenurga ja ka külgsuunas kõikumiste amplituudi. Normaalseks püssi toetamise kohaks on püssi raskuskeskme ümbrus.

Võistlusmääruste järgi ei tohi kandekäe ranne olla madalamal kui 15 cm alusest, millel laskur lamab.

Vasaku käe künarnukk asetatakse püssi alla või veidi vasakule. Kaugele vasakule asetatud

Laskeasend lamades toelt ja
lamades käelt püssirihma kasutamisega

küünarnuki puhul tekivad püssi kõikumised ja kuulide hajumine.

Olulisema osa püssi raskusest kannab vasak käsi (kandekäsi) — ta on püssile toeks. Parema käsi ainult toetab püssi kõrvalt ja päästab lasu.

Sihtimiseks kallutatakse pea pisut kõrvale, kuid kaelalihaseid pingutamata, parem põsk toetub laeharjale.

Püssikaba peab õlaliigese lohku toetuma kabraua keskosaga alati ühtemoodi; laskmise ajal ei või teda õlas nihutada üles ega alla (s. t. ühe lasu ajal panna kõrgemale, teise ajal jälle madalamale).

Selleks et hoida püssi liigse kõikumise eest laskmise ajal ja et käelihaseid mitte liialt pingutada, kasutatakse püssirihma. Püssirihma laius ei tohi ületada 4 cm. Rihm tõmmatakse parajalt pingule, nii et laekaba toetuks kindlalt vastu õlga. Liialt pingul rihm hakkab püssi kõrvale kiskuma ja väsitab laskurit.

Suur tähtsus on ka laskuri pea ühesugusel asendil kõigi laskude ajal. Kui iga lasu sihtimisel pea asendit muuta, ei saa olla ühtlast tabavust.

Vahemaad silma ja sihikusälgu vahel ei mõõdetata, vaid see määratakse kindlaks sihikusälgu, eriti selle ärte selge nähtavusega.

Tabavaks laskmiseks on väga oluline, et laskuri

asend kogu laskmise ajal ei muutuks. Eriti on see kehtiv kandekäe (vasaku), käelaba ja küünarnuki kohta.

Laadimiseks võetakse püss palgest (laekaba lastakse alla) kandekäe küünarnukki paigalt nihutamata.

Pärast laadimist asetatakse laekaba ja parema käe (päästekäe) küünarnukk endisele kohale.

Laskmine põlvelt

Põlveltasendile on iseloomulik see, et ta palju suuremal määral kui teised laskeasendid oleneb laskuri kehaehitusest. Sõltuvalt sellest ei saa anda ka kõigile ühtemoodi sobivat retsepti põlvelt laskmiseks.

Laskur istub jalakannal. Parema jala varbad (laba) ja põlv, samuti vasaku jala tald toetuvad maapinnale (alusriidele või matile, mida võib kasutada ühe, kahe või kolme toetuspunkti — varvaste, põlve või jalalaba all vastavalt laskuri soovile).

Vasaku käe küünarnukk toetub vasakule põlvele. Küünarnukk võib nihkuda põlvekedrast ette või tahapoole mitte üle 10 cm. Relva hoitakse käte, õla ja põse ning rinna parempoolse osaga.

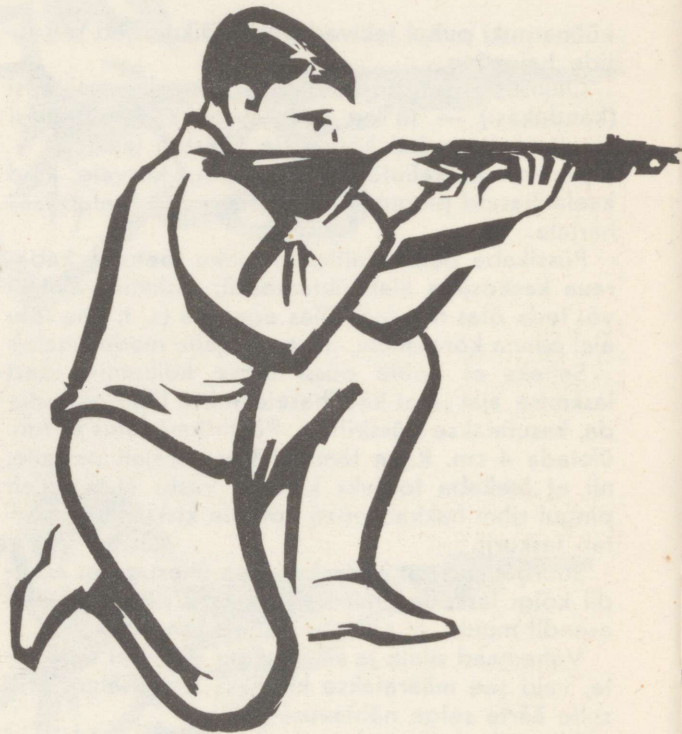
On lubatud asetada parema jala sääre alla muhv või kotike, kuid põlv ning varbad peavad toetuma maapinnale (alusriidele, matile) ja jalalaba ei tohi painutada kõrvale üle 45°.

Põlveltasend moodustab oma toetuspunktidega kolmnurga. Esimene punkt on parema jala sääre kand, millel laskur istub, teine parema jala põlv ja kolmas vasak jalg ning kandekäsi.

Et relva raskuspunkti hoida toetuspunkti kohal, peavad keha ja selg olema võimalikult sirged. Sellise asendi juures saame ka õige peahoiaku, mis on väga oluline sihtimisel.

Et vältida pea ettepoole painutamist, peab kas relva tõstma või keha allapoole kummardama. Vasaku käe asend on siis õige, kui pea sihtimise juures püsti hoitakse. Sihtimisel tuleb põsk toetada paraja survega laekabale, see annab peale tuge ja on seepärast soodne ka kogu ülakeha tasakaalustamiseks.

Ka siin, nagu lamadesasendiski, on käsi osaliselt relvaluku all. Põlveltasendist laskmisel on püssirihm aga natuke lühem. Kui püssirihm on liiga

madalal, siis vähendab see käsivarre võimet kanda temale määratud raskust. Vasaku käsivarre ja relva raskus peab langema vasakule põlvele.

Vasaku jala sääre asetamiseks on kolm võimalust: kehale lähedale, maapinnaga vertikaalselt ja ettepoole sirutatuna. Kui laskuril on pikad käed, kuid lühikesed reied, tuleb vasak säär rohkem ette sirutada. Asendi valik oleneb laskuri käte ja jalgade pikkuse vahekorrast.

Parim põlvetasend annab laskmisel samasuguse stabiilsuse nagu lamadesasend. Selleks peab aga saavutama õige peahoiu ja jaotama õigesti keharaskuse.

Laskmine püstiasendist

Laskmine püsti käelt on küllaltki pingutav tegevus. Seepärast ei tahetagi sageli püstiasendit küllaldaselt treenida. Ometi on just püstiasend kõige tähtsam ja otsustavam. Lamades ja põlvelt lasevad kõik laskurid enam-vähem võrdselt ning tagajärjed on lähedal maksimaalsele. Kui laskur

oskab hästi lasta ka püstiasendist, on edu kindlustatud.

Püstiasendist laskmisel seisab laskur maapinnal või alusriidel. Relva hoitakse käte, öla, põse ja rinna parempoolse osaga. Vasakut küünarnukki võib toetada vastu keha, kuid püssirihma ei tohi kasutada.

Hea tabavuse tähtsamaks nõudeks on õige seismine, s. o. keha täielik tasakaalustamine. Paremaks tasakaalustamiseks on kasulik keharaskus jaotada ühtlaselt mõlemale jalale.

Jalapõhjade pinda tuleb kasutada maksimaalselt, kogu tald peab olema kindlasti vastu maad. Tähtis osa asendi stabiliseerimisel on jalapöidadel. On soovitatav, et märkidepoolne jalapöid asetseks rööbiti märkidejoonega.

Kõige soodsam vahemaa mõlema kontsa vahel on 15—25 cm. Tuleb silmas pidada, et püsti laskmisel oleksid jalad põlvest sirged, kuid mitte kramplikult. Et saavutada parim hoiak, peab keha ja relva raskuspunkt olema otse toetuspunkti kohal. See tähendab, et keha ja relva raskus jagatakse ühtlaselt mõlemale jalale.

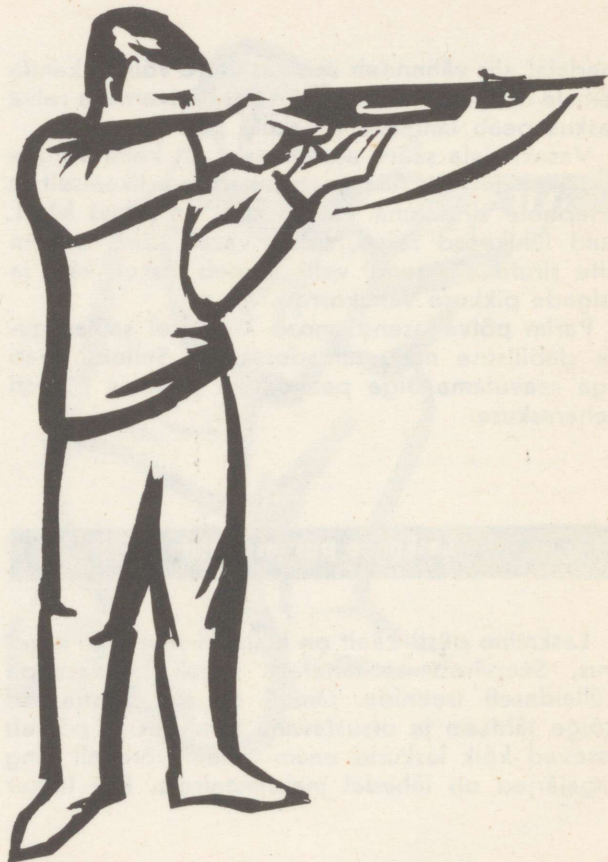
Jalgade õige hoiak soodustab keha tasakaalu. Jalaninade kaugus teineteisest võib ületada kandade kauguse 8—10 cm võrra.

Kandekäe küünarvars peaks olema püssi all vertikaalselt. See tähendab, et küünarnukk, toetava käe ranne ja püss peavad asuma kõik ühel tasapinnal, s. o. lasketasapinnal.

Püssi võib hoida pöidla ja esimese sõrme vahel, kuid võib toetada ka sõrme otstele.

Käetoet kasutamisel aga pööratakse vasak käsi ja ka käeranne täielikult väljapoole sirgu. Väljasirutatud randme puhul on pöidla lihas käele heaks toetuspunktiks.

Püssikaba tuleb toetada vastu õlga võimalikult kogu pinnaga. Selleks peab püssi paigutama parajale kõrgusele. Õlg peab jääma sellisesse asendisse, nagu see tavaliselt on püstiseisval inimesel. Ka püstiasendist laskmisel jääb parema käe ja nimetissõrme ülesandeks päästikule vajutamine. Parem käsi tuleb hoida lõdvestatult, et oleks hea päästikule vajutada. Pea hoida püsti, parem põsk asetada vastu püssilaadi.

Laskmine püstolist

Püstolist laskmine toimub püsti käelt. See tähendab, et relva hoitakse ühe käega, kusjuures kandekäft ei toetata.

Nõuded keha tasakaalu säilitamise kohta laskmisel püssist püsti käelt jäävad üldjoontes kehtima ka laskmisel püstolist. Kehahoid püstolist laskmisel olgu vaba ja pingutamata. Hea tasakaalu saavutamiseks ja säilitamiseks toetugu jalatallad maha kogu tallapinnaga.

Mõlemad jalad olgu koormatud võrdselt, sest keharaskuse jaotamine ühtlaselt mõlemale jalale soodustab tasakaalu hoidmist.

Jalgade harkseisu laiuseks on umbes õlgade laius. Kiirlaskmisel silueti või siluettide pihta võib harkseis aga laiem olla.

Tulejoonele asutakse küljega märkide suunas ja lastakse sirgelt käelt, sest nii saab ülakeha puusadest pisut tagasi painutada.

Ülakeha tagasipainutamine vähendab noogutamise mõju ja tasakaalustab asendit, sest püstoliga käsi on ette viidud.

Olulist mõju tabamise täpsusele avaldab relva käeshoidmine.

Püstolit tuleb haarata täpselt ühtemoodi, ühesuguse survega, kuid mitte kramplikult. Nimetis-sõrm peab jääma vabaks, et oleks võimalik tõmata päästikut.

Püstolist laskmisel on tegevuses ainult üks käsi, teine ripub lihtsalt kõrval või on puusal.

Asendisse asumisel tuleb kontrollida, kas asend on märgi suhtes õige või mitte. Selleks suleme silmad või vaatame mujale, tõstame käe vabalt üles ja seejärel kontrollime, kas püstol on suunatud oma märki. Kui asend on vale, siis tuleb keha nii palju pöörata, et püstol sihiks vabalt meile antud märki.

Püstolit võib laadida alles siis, kui relv on korralikult kätte võetud.

Kuidas ühest või teisest asendist lasta, mida asendi õppimisel esmajoones silmas pidada, seda saame kõige paremini teada vilunud laskurite tegevust jälgides. Nendelt võtame omaks selle, mis meile sobib.

Laskespordiga võivad tegelda poisid ja tüdrukud 10. eluaastast alates ning kõik vanemad mehed ja naised, kellel on huvi laskespordi vastu.

Selleks peab laskur saama teoreetilise ja füüsilise ettevalmistuse ning tegema laskeharjutusi. Ta peab lugema võistlusmäärustikku ja laskealast kirjandust ning kuulama loenguid laskespordist.

Kõigi spordialade, sealhulgas ka laskespordi puhul on tähtis füüsiline ettevalmistus, et paremaid tagajärgi saada.

Laskespordilasele tulevad kasuks hommikuvõimlemine ja igasugused võimlemisharjutused. Suvel tuleb ujuda ja matkata, talvel suusatada ja uisutada.

Kõige tähtsamaks laskuri ettevalmistuses on aga laskeharjutused, kus laskur viimistleb oma asendit ja laskevõtteid. Väga hea on teha sihtimise-päästmise harjutusi padruniteta, n.-ö. kuiva sihtimist. Hiljem kontrollida end juba padrunitega laskmisel.

Igaühest, kellel on tahtejõudu ja visadust, võib saada järgusportlane ja hea laskur.

Märklehed väikesekaliibrilistele relvadele

1. Öhupüssi märk «П» 5—10 m distantstile (pneumaatilisele)
2. Vintpüssi märk nr. 6 25 m „
3. „ „ „ 7 50 m „
4. Püstoli „ „ 4 25 ja 50 m „

LASKMISE NORMATIIVID JA JÄRGUNÕUDED

Harjutus	Relv	Distsants (m)	Märk	Asend	Laskude arv	Aeg	Norm
«Noor laskur» 14—16-aastased poisid ja tüdrukud	õhupüss (pneumaatiline vintpüss)	5	õhupüssi märk «П» (rahvusvaheline)	lamades käelt	3 proovi- ja 5 arvestuslasku	piiramata	mitte alla 40 silma
«Täpne laskur» 16-aastased ja vanemad noormehed ja neiud	väikesekalibriline spordipüss	25 või 50	25 m nr. 6 50 m nr. 7-M	lamades käelt, püsi- sirihma kasutamine lubatud	3 proovi- ja 5 arvestuslasku	piiramata	25 m — mitte alla 42 silma 50 m — mitte alla 38 silma
Kompleksis «Valmis kodumaa kaitses», 17—19-aastased	väikesekalibriline vintpüss	25 või 50	25 m nr. 6 50 m nr. 7-M	lamades	3 proovi- ja 5 arvestuslasku	piiramata	25 m — I aste 30 silma; II aste 33 silma; 46 silma on 100 p. 50 m — I aste 27 silma; II aste 30 silma; 43 silma on 100 p.

Harjutuse indeks	Harjutus	Distsants (m)	Järgud (silma des)	
			III	Noorte I 16-a.
Väikepüss		M e h e d		
MB-1	Lamades 10 lasku	25	94	90
MB-2	Lamades 10 lasku	50	88	83
MB-4	Kolmest asendist 30 lasku (3×10)	50	235	—
MB-7	Kolmest asendist 30 lasku (3×10)	25	250	—
MB-8	Lamades 30 lasku	50	275	260
MB-10	«Jooksev metssiga» (normaalne jook) 20 lasku	50	60	45
Väikesekaliibriline püstol				
МП-1	10 lasku musta ringmärki	25	90	—
МП-4	30 lasku musta ringmärki	25	250	—

Harjutuse indeks	Harjutus	Distsants (m)	Järgud (silmaades)	
			III	Noorte I 16-a.
Väikepüss		Naised		
MB-1	Lamades 10 lasku	25	94	90
MB-2	Lamades 10 lasku	50	88	83
MB-4	Kolmest asendist 30 lasku (3×10)	50	230	—
MB-7	Kolmest asendist 30 lasku (3×10)	25	245	—
MB-8	Lamades 30 lasku	50	275	—
Väikesekaliibriline püstol				
MP-1	10 lasku musta ringmärki	25	83	78
MP-4	30 lasku musta ringmärki	25	243	—

SISUKORD

Kuidas alata	3
Relvad ja laskemoon	4
Relvaga ei naljatata	10
Kuidas relvi hooldada	11
Kuidas relvi puhastada ja õlitada	12
Lasketiirudest	13
Laskuri riietusest	16
Sihtimine	17
Lasu päästmine	20
Veidi ballistikat	21
Laskevõtted ja laskeasendid	24
Laskmine lamades	25
Laskmine põlvelt	27
Laskmine püstiasendist	29
Laskmine püstolist	31
Märklehed väikesekaliibrilistele relvadele	32
Laskmise normatiivid ja järgunõuded	33

В ы р н о Иоханнес. Молодой стрелок. На эстонском языке. Оформление А. Сяде. Издательство «Ээсти Раамат», Таллин, Пярнуское шоссе, 10. Тоimetaja L. Lokotar. Kunstiline toimetaja L. Kruusmaa. Tehniline toimetaja H. Tüksammel. Korrektorid L. Golberg ja T. Kuu-sik. Laduda antud 27. I 1969. Trükkida antud 18. VIII 1969. Ofsetpaber nr. 1 — Sovetski Tselluloosi- ja Paberikombinaat, Vene NFSV, 90×60/16. Trükipoognaid 2,5. Arvestuspoognaid 2,21. Trükiarv 12 000. MB-06934. Tellimise nr. 168. Trükikoda «Oktoober», Tallinn, Kreutzwaldi t. 24. Hind 22 kop. 6—9—2.

22 kop.

A-30079

1 0300 00410412 3